

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Problematisch alcoholgebruik onder jongeren

1 maximumscore 2

- Kenmerk: mensen vinden de situatie ongewenst.
Citaat: "De prijs van (...) moeten worden gemaakt." (regels 1-10 of een gedeelte hiervan) 1
- Kenmerk: mensen willen de situatie door middel van overheidsingrijpen veranderd zien.
Citaat: "Daarom roepen (...) te ondernemen." (regels 22-26) 1

2 maximumscore 3

- de motie 1
- de controlerende taak 1
- de uitvoerende taak 1

3 maximumscore 2

- De barrière waarin de afweging wordt gemaakt dat het onderwerp een hoge prioriteit moet krijgen (de tweede barrière). Alcoholgebruik is al (h)erkend als politiek probleem want er is al beleid voor gemaakt. De oproep is bedoeld om de afweging te laten maken dat het onderwerp meer aandacht verdient 1
- De barrière waarbij een besluit uitgevoerd moet worden (de vierde barrière). De staatssecretaris heeft al toegezegd (regels 25-26 van tekst 2) dat hij een brief aan alle gemeenten zal sturen 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 4	
	<ul style="list-style-type: none"> • de volgende koppelingen van partijen met ideologieën: <ul style="list-style-type: none"> – ChristenUnie en CDA: confessionalisme/christendemocratie – PvdA: socialisme/sociaaldemocratie – VVD: liberalisme 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het verschil van het liberalisme met de andere twee ideologieën betreft de opvatting over de rol die de staat in de samenleving zou moeten vervullen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De staat moet volgens het liberalisme het vrije ondernemerschap zo weinig mogelijk hinderen en daarom moet de rol van de staat op sociaaleconomisch vlak minimaal zijn. Het toestaan van 'blurring' past bij een staat die de ondernemers niet wil hinderen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Sociaaldemocratie en christendemocratie willen dat de staat soms wel een rol speelt. Volgens de sociaaldemocratie moet de staat bijvoorbeeld ingrijpen waar de vrijemarkteconomie onwenselijke sociaaleconomische gevolgen heeft en volgens de christendemocratie moet de staat een rol spelen zodra belangrijke waarden in het geding zijn. Hierbij past een verbod op 'blurring' 	1
5	maximumscore 4	
	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerk van autonomie: lagere overheden (waaronder gemeenten) genieten een beperkte zelfstandigheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Citaat met uitleg: "STAP, het Nederlands (...) die 'blurring' toestonden." (regels 37-42) 	
	<p style="margin-left: 20px;">Dat er tegen verschillende gemeenten geprocedeerd moest worden en dat niet kon worden volstaan met één proces, is een blijk van de zelfstandigheid die de gemeenten bezitten met betrekking tot de Drank- en Horecawet</p>	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Kenmerk van medebewind: lagere overheden staan onder toezicht van hogere overheden en worden geacht besluiten van een hogere overheid loyaal uit te voeren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Citaat met uitleg: "Een Kamermeerderheid wil (...) Drank- en Horecawet." (regels 18-25) 	
	<p style="margin-left: 20px;">Een dergelijke brief van de staatssecretaris laat zien dat een hogere overheid toezicht houdt op een lagere</p>	1

Opgave 2 Vloggers en reclame

6 maximumscore 4

voorbeeld van een juist antwoord:

- De 'vrijheid' van de markt geeft bedrijven veel macht om consumenten te misleiden. Overheidsregulering kan misleiding tegen gaan 1
- Vrije marktwerking levert de meeste welvaart op. Overheidsingrijpen gaat vrije marktwerking tegen / Burgers zijn mondig genoeg om voor zichzelf op te komen en hebben geen betuttelende overheid nodig / De markt corrigeert zichzelf wel 1
- Het eerste argument past bij het socialisme. Die stroming heeft kritiek op de vrije markteconomie 1
- Het andere argument past bij het liberalisme. Die stroming is voorstander van een vrijemarkteconomie / vindt individuele verantwoordelijkheid belangrijk 1

7 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- Zenders zoals videobloggers trekken de aandacht van mensen, die daardoor minder tijd aan het lezen van kranten zullen besteden 1
- Als kranten minder lezers trekken, worden ze minder interessant voor adverteerders en dan lopen behalve hun inkomsten uit verkoop ook hun advertentie-inkomsten terug. Door de teruglopende inkomsten kunnen de kranten minder geld besteden aan de kwaliteit van de berichtgeving en daardoor zullen ze nog minder lezers en adverteerders trekken. Als kranten minder lezers ... etc. 1

8 maximumscore 2

- het bewaken van de onafhankelijkheid van informatievoorziening 1
- boetes uitdelen 1

9 maximumscore 2

- met een redactiestatuut 1
- De onafhankelijkheid van redacties is daarin vastgelegd. Directies, die over de financiën gaan, mogen zich volgens het redactiestatuut niet met de inhoud bemoeien 1

Opgave 3 Nexitverlangens

10 maximumscore 2

- de Europese Centrale Bank 1
- De Europese Centrale Bank is een supranationale instelling. De afzonderlijke deelnemende landen hebben hun soevereiniteit met betrekking tot de waarde en dergelijke van hun betaaleenheid, overgedragen aan de Europese Centrale Bank 1

11 maximumscore 4

voorbeeld van een juist antwoord:

- Citaat: "Twee partijen (...) van de massa." (regels 28-35)
Kenmerk: afkeer van het establishment van de gevestigde partijen / de culturele, de economische en de politieke elite 1
- Uitleg: in het exploiteren van het onbehagen over de EU en het pleidooi voor een Nexit wordt stelling genomen tegen standpunten van de gevestigde partijen 1

of

- Citaat: "Twee partijen (...) van de massa." (regels 28-35)
Kenmerk: de wil van 'het volk' is belangrijk 1
- Uitleg: partijen die het niet eens zijn met PVV en VNL kunnen heel negatief worden neergezet als 'vijanden van het volk' 1
- Citaat: "Ik zou Kelder (...) zei hij." (regel 56-58)
Kenmerk: er wordt vaak een beroep gedaan op eenheid en vaderlandsliefde / nationalisme 1
- Uitleg: wie vaderlandsliefde erg belangrijk vindt, die zal zijn politieke tegenstanders in diskrediet brengen door ze als landverraders af te schilderen 1

12 maximumscore 3

voorbeeld van een juist antwoord:

- Framing is het proces waarin een gebeurtenis vanuit een bepaald perspectief wordt benaderd / is de wijze waarop een onderwerp wordt gepresenteerd en geïnterpreteerd in de mediaberichtgeving 1
- De achterliggende redeneerwijze kan geanalyseerd worden met behulp van de volgende elementen (twee van de volgende): 2
 - probleemdefinitie
 - oorzaken en gevolgen
 - moreel oordeel
 - aanbevelingen/oplossingen

per juist element 1

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> In de Europese Raad is de Nederlandse regering vertegenwoordigd via de minister-president die daar kan meepraten en meebeslissen. In de Europese Raad kan de regering daarom zelf iets inbrengen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> In het Europees Parlement heeft niemand van de Nederlandse regering zitting. Daar zitten volksvertegenwoordigers en die maken geen deel uit van de regering 	1
	<ul style="list-style-type: none"> In de Europese Commissie zit een Commissaris die weliswaar uit Nederland komt maar die Commissaris wordt geacht om niet het landsbelang maar het Europees belang te behartigen. De regering heeft hier formeel zelf dus geen inbreng 	1

Opgave 4 Problematische jeugdgroepen

- 14 maximumscore 2**
- Van hinderlijke jeugdgroepen zijn in de politiestatistieken minder gegevens beschikbaar dan van de andere soorten problematische jeugdgroepen omdat ze daarvan verschillen op de volgende punten (twee van de volgende):
- van leden van hinderlijke jeugdgroepen zijn minder strafbare feiten bekend en daarom staan er minder in de politiestatistieken.
 - van leden van hinderlijke jeugdgroepen zijn minder ernstige strafbare feiten bekend. Deze worden vaak afgedaan met een waarschuwing en zijn daarom niet terug te vinden in de politiestatistieken.
 - hinderlijke jeugdgroepen zijn lossere groepen. Daardoor is het niet altijd duidelijk of een individu wel of niet deel uitmaakt van zo'n groep en dus ook niet of zijn gedrag aan een groep toegerekend kan worden.
 - hinderlijke jeugdgroepen bestaan korter. Ook dat levert minder gegevens in de politiestatistieken op.
- per juist antwoord
- 1
- 15 maximumscore 2**
- handhaving van de openbare orde
 - de burgemeester
- 1
1
- 16 maximumscore 2**
- Het onderzoek moet in kaart brengen welke kosten samenhangen met het lidmaatschap van een problematische jeugdgroep. (Niet alle maatschappelijke kosten die jongeren veroorzaken hangen immers samen met het lidmaatschap van een problematische jeugdgroep.)
 - Daarom moet een vergelijking gemaakt worden en voor die vergelijking is een referentiegroep nodig
- 1
1

Vraag	Antwoord	Scores
17	Deze vraag moeten de kandidaten overslaan. In Wolf is reeds voor alle kandidaten de maximale score ingevoerd bij deze vraag.	
18	<p>maximumscore 3</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jongeren die deel uitmaken van een problematische jeugdgroep kosten de samenleving meer dan jongeren die niet deel uitmaken van een problematische jeugdgroep • Afhankelijke variabele: de kosten voor de samenleving • Onafhankelijke variabele: al dan niet deel uitmaken van problematische jeugdgroep 	<p></p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
19	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neutralisatie houdt in dat jongeren elkaar voorhouden dat er niets mis is met hun criminele gedrag <p>voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevoelens van schuld worden met neutralisatie buiten werking gesteld door ontkenning van de eigen verantwoordelijkheid voor crimineel gedrag, ontkenning dat iemand er het slachtoffer van wordt of dat er voor anderen schade door ontstaat en ontkenning dat anderen het recht hebben om te veroordelen omdat zij zelf ook niet brandschoon zijn, 'boter op hun hoofd hebben' of 'zakkenvullers' zijn. Op deze manier wordt een rem op crimineel gedrag weggenomen 	<p></p> <p>1</p> <p></p> <p>1</p>
20	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een samenwerking tussen overheid, maatschappelijke organisaties en burgers. In tekst 6 wordt de samenwerking beschreven tussen partijen in het sociaal domein en justitiële partners • De nadruk ligt op het voorkomen van criminaliteit: de betrokken partners proberen de maatschappelijke problematiek van problematische jeugdgroepen terug te dringen. Dat duidt op het wegnemen van oorzaken van crimineel gedrag 	<p></p> <p>1</p> <p></p> <p>1</p>

Opgave 5 Opiniepeilingen

21 maximumscore 2

Als twee gebeurtenissen kort op elkaar volgen dan lijkt het soms dat de ene gebeurtenis de andere heeft veroorzaakt en dat er dus sprake is van causaliteit. Bijvoorbeeld als een politicus uitgebreid in het nieuws komt en als meteen daarna zijn partij stijgt of daalt in een peiling. Het in het nieuws komen van de politicus lijkt dan de oorzaak te zijn van de verandering in de peiling maar die verandering in de peiling kan ook een andere oorzaak hebben.

Zolang de oorzakelijkheid niet expliciet is aangetoond, kan het optreden van veranderingen bij meerdere variabelen ook slechts een correlatie zijn waarbij de ene gebeurtenis geen invloed heeft op de andere. Het te snel koppelen van een uitkomst van een peiling aan een actuele gebeurtenis leidt in zo'n geval tot een onjuistheid.

- juist gebruik van de begrippen correlatie en causaliteit 1
- juiste argumentatie 1

22 maximumscore 3

- (voorbeeld van juiste norm) De Telegraaf: het moet aansluiten bij de belangstelling van de lezer 1
- (voorbeeld van juiste norm) NRC: het moet wetenschappelijk verantwoord zijn 1
- de socialisatiefunctie 1

23 maximumscore 2

- ontzuiling/ontideologisering/individualisering 1
- voorbeelden van een uitleg: 1
 - In de verzuilde samenleving veranderden mensen minder snel van politieke opvatting. Het hebben van eenzelfde opvatting was onderdeel van wat de mensen binnen een zuil met elkaar verbond. Door de ontzuiling werd deze band minder belangrijk en kregen mensen meer mogelijkheden om van politieke opvatting te veranderen.
 - Veel mensen laten zich nu bij hun politieke keuzes leiden door algemene denkkaders die veel minder uitgewerkt zijn dan de oude ideologieën die in het verleden meer leidend waren. Het veranderen van politieke opvatting betekende vroeger dat je van ideologie moest veranderen. Het aanpassen van een deel van je denkkader gaat makkelijker.
 - Individualisering geeft mensen meer ruimte om hun eigen gang te gaan en zich minder gelegen te laten liggen aan wat anderen ervan vinden. Verandering van standpunt is daardoor makkelijker geworden.

Opgave 6 Verzwaring van het strafrecht

24 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Slachtoffers hebben het recht op informatie over de strafrechtelijke procedures, processtukken en de mogelijkheden van schadevergoeding.
- Er wordt rekening gehouden met de belangen van het slachtoffer bij het nemen van de vervolgingsbeslissing en het formuleren van de eis.
- Het slachtoffer mag in bepaalde ernstige misdrijfzaken vertellen welke gevolgen het strafbare feit voor hem heeft gehad.
- Als de strafrechter de verdachte veroordeelt, kan hij aan hem schadevergoeding opleggen en de vordering daartoe van het slachtoffer toewijzen. Het slachtoffer treedt dan op als ‘benadeelde partij’.
- Het slachtoffer mag zich uitspreken over een strafeis.

per juist antwoord

1

25 maximumscore 2

- In deze context betekent conservatief gericht op vasthouden aan traditionele waarden en normen / dat de partij uitgaat van een in zedelijk opzicht sterk sturende staat 1
- Met betrekking tot de doelen van straf lag vroeger meer dan tegenwoordig de nadruk op vergelding en afschrikking. Dit wetsvoorstel legt de nadruk weer op die ‘oude’ doelen. 1

26 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- Bij de Klassieke School staat de gedachte centraal dat de mens vrij is in denken en handelen. Bij de Moderne Richting wordt rekening gehouden met de omstandigheden waarin iemand verkeert 1
- De fase van ontwikkeling die iemand doormaakt is een onderdeel van de omstandigheid waarin iemand verkeert. Dit voorstel houdt er geen rekening mee dat een 16-jarige nog niet volgroeid is en houdt deze volledig verantwoordelijk voor zijn gedrag. Daarom past dit voorstel meer bij de Klassieke School dan bij de Moderne Richting 1

27 maximumscore 2

- Het is gericht op het herstellen van de relatie van de dader met het slachtoffer / bemiddelen in het conflict tussen dader en slachtoffer 1
- Voorstanders van mediation of herstelrecht vinden dat aan de belangen van slachtoffers tegemoet gekomen wordt als de dader schuld erkent / spijt betuigt / de geleden schade vergoedt 1

Vraag	Antwoord	Scores
28	maximumscore 4	
	• de rationele keuzetheorie	1
	• de etiketterings-/labelings-/stigmatiseringstheorie	1
	• Redenering bij de rationele keuzetheorie: De dreiging van zware straffen zal potentiële daders ervan weerhouden om crimineel gedrag te gaan vertonen omdat ze een afweging maken die vanwege de zware straffen negatief uitpakt	1
	• Redenering bij etiketterings-/labelings-/stigmatiseringstheorie: Door de gevangenisstraf zullen de jonge delinquenten zichzelf zien / door anderen benaderd worden als echte crimineel en daardoor zich ook als zodanig gaan gedragen	1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	naar: AD, 1 november 2016
tekst 2	Nederlands Dagblad, 28 februari 2017
tekst 3	Folkert Jensma, NRC Handelsblad, 26 april 2017
tekst 4	Tom-Jan Meeus, NRC Handelsblad, 2 juli 2016
schema 1	Cebeon, Kostbare vriendschappen, december 2016, pag. 19 https://www.wodc.nl/binaries/2635_Volledige_Tekst_tcm28-240539.pdf
tekst 5	idem, pag. 15 en 25
tekst 6	idem, pag. 22
tekst 7	Wilfred Takken, NRC Handelsblad, 20 december 2016, pag. 8 https://www.nrc.nl/nieuws/2016/12/20/opiniepeilingen-bieden-het-publiek-schijnzekerheid-5855324-a1537453
tekst 8	https://www.pvv.nl/index.php/component/content/article.html?id=1931:pvv-voorstel-zeer . (website geraadpleegd op 27 juni 2017)